

تحلیل نقش زن در ادوار مختلف تاریخی

۲۷ تیر ۱۳۹۴ ساعت ۰:۴۴

اسلام با افکار خرافی چون پلید شمردن زنان مبارزه و دوست داشتن زن را جزء اخلاق انبیا معرفی می‌کند. به همین دلیل با نزول سوره کوثر و اشاره به حضرت زهرا(س) تلاش دارد جایگاه حقیقی زن را تبیین کند.

مقدمه

تاریخ بشر شاهد فراز و نشیب‌های فراوانی از نقش زنان بوده است. هر از چند گاهی در پی ندای صالحی از تبار انبیا و اولیا بر ستم‌پیشگان برآشفتنند و گاهی دیگر برخلاف مسیر انبیا پیموده‌اند. پیامبر اکرم(ص) انقلاب فرهنگی بزرگی برپا کرد که در کنار پیام توحید و عدالت‌خواهی، پیکار با سنن جاهلی و احیای جایگاه زن را سرلوحه کار خود قرار دهد. یکی از ارکان نهضت حضرت رسولا(ص) احیای شخصیت زن و اعاده حیثیت انسانی او در جامعه و پایان دادن به طفیلی دانستن شخصیت زن بود که در تاریخ، جابران و جاهلان آن را حفظ کرده بودند.

اسلام با افکار خرافی چون پلید شمردن زنان مبارزه و دوست داشتن زن را جزء اخلاق انبیا معرفی می‌کند. به همین دلیل با نزول سوره کوثر و اشاره به حضرت زهرا(س) تلاش دارد جایگاه حقیقی زن را تبیین کند.

معرفی کتاب

کتاب «نقش تاریخی زن از دیدگاه قرآن» کتابی مناسب در بعد مذهبی است که به تحلیل نقش زن در ادوار مختلف تاریخی از جوامع باستانی و جاهلیت عربی تا دوران مدرن می‌پردازد و در نگاهی دیگر، جایگاه زن از دیدگاه قرآن را در حوزه خانواده و اجتماع واکاوی می‌کند. همچنین معرفی زنان الگو در قرآن از دیگر بخش‌های این کتاب است.

در بیانی دقیق‌تر و جزئی‌تر می‌توان چنین گفت که در مقدمه کتاب به جایگاه زن در سه دوران قبل از اسلام (جاهلیت)، تمدن غربی و اسلام اشاره شده و در نهایت این کتاب در سه فصل با عناوین «نقش زن در تاریخ»، «نقش زن از دیدگاه قرآن» و «زنان الگو در قرآن» سامان یافته است.

فصل نخست این کتاب در شش فصل تنظیم شده که ضمن توضیح مقصود از نقش تاریخی، به نقش زن در ادوار مختلف تاریخی، نگاه تحقیرآمیز به زن در ادیان تحریف‌شده، در جاهلیت عرب پیش از اسلام و نقش زن در غرب با رویکرد فمینیستی و پیامدهای مدرنیته در تحول جایگاه نقش زنان اشاره می‌کند.

در فصل دوم پس از آشنایی با موقعیت زن در جوامع و ملل گوناگون، در چهار سرفصل اصلی به نقش و جایگاه زن در عرصه‌های خانواده، جامعه، اقتصاد و فرهنگ می‌پردازد و برای هر یک از نقش‌ها نمونه قرآنی بیان می‌کند.

در عرصه خانواده عناوین دختر، خواهر، همسر و مادر را به زن نسبت می‌دهد. وظیفه دختر را حمایت از والدین می‌داند؛ مانند دختران حضرت شعیب که وظیفه رمه‌داری را بر دوش گرفته بودند تا پدرشان را از لحاظ اقتصادی حمایت کنند. خواهر را حامی برادر می‌داند که نمونه والای آن در بانوی گرامی کربلا حضرت زینب(س) تجلی یافته است. همسر را حافظ خانواده و همدرد و دلارام شوهر معرفی می‌کند؛ مانند ساره همسر حضرت ابراهیم(ع) که برای همدردی با شوهرش به خاطر رنج و غم فرزند نداشتن، کنیز خود، هاجر را به همسری ایشان درآورد. وظیفه مادر را حضانت از فرزند و فراگیری مهارت و همچنین همدردی در بین اعضای خانواده می‌داند. در داستان حضرت موسی هنگامی که دید قومش گوساله پرست شدند از روی غضب سر برادرش هارون را با چنگ زدن به موهایش گرفته بود که هارون به او گفت: «ای پسر مادر! ریش و سر مرا مگیر و...». در واقع در این داستان، هارون از عنوان مادر که کانون همدلی بین فرزندان است، برای به رحم آوردن موسی و تحریک و رأفت او استفاده کرد.

در عرصه جامعه، نقش زن در صحنه‌های مختلف ایمان و اعتقاد و سیاست را بازگو می‌کند. در صدر اسلام زنان زیادی در صحنه‌های اعتقادی مقدم بودند، درحالی که کافر بودند؛ مانند دختر ولید بن مغیره که همسر صفوان بن امیه بود یا رمله دختر ابوسفیان که از مرکز شرک به اسلام گروید و همراه مهاجران دیگر به حبشه رفت و در همان جا همسرش را از دست داد و سرانجام به ازدواج پیامبر(ص) درآمد. در صحنه سیاست، قرآن بلقیس، ملکه سبا را معرفی می‌کند که زن سیاست‌مداری بود که اداره کشورش را با مشورت صاحب‌نظران و عاقلان پیش می‌برد و هنگامی که نامه حضرت سلیمان(ع) به او رسید، سران کشور را جمع کرد و با آنان در این امر به مشورت نمود. همچنین نقش حضرت زینب(س) در واقعه کربلا و پس از آن بر دوش گرفتن رهبری کاروان اسرا و ایراد خطبه‌های حماسی و رسوا ساختن دستگاه یزیدی نشان‌دهنده حضور زن در صحنه و عرصه سیاست است.

در عرصه اقتصادی، به حضرت خدیجه(س) اشاره می‌کند که تمام ثروت خود را در راه اسلام و برای پیروزی مسلمانان به حضرت محمد(ص) بخشید.

در عرصه فرهنگی، حضرت فاطمه(س) را مثال می‌زند که هنگام فراغت، برخی از کبار صحابه از آن حضرت نکات حکمی گران‌بها و نصایح ارزشمند می‌آموختند. همچنین حضرت سکینه(س) نیکو شعر می‌سرودند و از احکام فقه و شریعت آگاهی کامل داشتند و احادیث بسیاری از پیامبر(ص) نقل می‌کردند.

در فصل سوم که با عنوان «زنان الگو در قرآن» است، ابتدا الگوهای مثبت و بعد الگوهای منفی زنان در تاریخ از دیدگاه قرآن مورد بررسی قرار می‌گیرد و در آخر به درس‌هایی از سرگذشت زنان الگو در قرآن می‌پردازد.

در بخش الگوهای مثبت ضمن بیان شاخصه‌های زنان الگوی مثبت همچون ایمان، صبر، عفاف نمونه‌های قرآنی را ذکر می‌نماید و خصوصیات برجسته هر یک را بازگو می‌کند؛ مثلاً حضرت حوا را نمونه آرامش و سکوت و بلقیس ملکه سبا را نماد قدرت توأم با حق‌جویی و هاجر را مظهر صبر و فداکاری می‌داند و آسیه را الگویی از حفظ ایمان در محیط شرک‌آمیز می‌داند و دختران شعیب را نمونه‌ای از حضور اجتماعی دختران همراه با حجاب معرفی می‌کند.

در بخش الگوهای منفی نیز چنین آمده است: زن حضرت نوح و زن حضرت لوط نمونه خیانتکاران در کنار صالحان و زلیخا نمونه نیرنگ و خیانت.

به واقع این کتاب تلاش می‌کند با معرفی زنانی که در قرآن با عنوان الگو مطرح شده‌اند، برای زنان و دختران جوان الگوسازی کند.

آدرس مطلب :

<https://www.cafetari.kh.com/news/۲۰۶۳۳/تاریخی-مختلف-ادوار-زن-نقش-تحلیلی>